

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Świecki (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Andrzej Stępka

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

Protokolant Monika Zawadzka

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Dariusza Kuberskiego

w sprawie **W. T.**

skazanego z 272 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 25 lipca 2024 r.,

kasacji wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 14 kwietnia 2023 r., sygn. akt IV Ka 899/22,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego dla Krakowa-Krowodrzy w

Krakowie

z dnia 7 lutego 2022 r., sygn. akt II K 1439/20/K,

**1. na podstawie art. 439 § 1 pkt. 2 k.p.k. uchyla zaskarżony
wyrok co do oskarżonego W. T., a ponadto w związku z art. 435
k.p.k. w stosunku do oskarżonych R. C. i K. B. i sprawę przekazuje
Sądowi Okręgowemu w Krakowie do ponownego rozpoznania,**

2. zarządza zwrot opłaty od kasacji na rzecz W. T.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy dla Krakowa-Krowodrzy w Krakowie, wyrokiem z dnia 7 lutego 2022 r., sygn. akt II K 1439/20/K, oskarżonego W. T. uznał za winnego występku z art. 272 k.k. z wymierzeniem mu za to kary 8 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 3 lat oraz kary grzywny w wysokości 100 stawek dziennych po 200 zł każda. Nadto, wyrokiem tym zobowiązano oskarżonego do informowania Sądu o przebiegu okresu próby na piśmie co 6 miesięcy oraz orzeczono o kosztach sądowych.

Po rozpoznaniu apelacji obrońcy W. T. od powyższego wyroku, a także obrońców oskarżonych K. B. i R. C., Sąd Okręgowy w Krakowie, wyrokiem z dnia 14 kwietnia 2023 r., sygn. akt IV Ka 899/22, utrzymał w mocy zaskarżony wyrok tak co do W. T., jak i K. B. oraz R. C.

Kasację od prawomocnego wyroku wniósł obrońca W. T., zaskarżając go w części, tj. w zakresie rozstrzygnięcia o utrzymaniu w mocy wyroku Sądu Rejonowego. Obrońca w kasacji zarzucił obrazę przepisów postępowania, a to art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. poprzez utrzymanie w mocy wyroku Sądu Rejonowego, mocą którego skazanemu - z naruszeniem zasady skargowości - przypisano czyn wykraczający poza granice czynu zarzuconego aktem oskarżenia, a zatem w braku skargi uprawnionego oskarżyciela.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w w/w części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Krakowie.

W odpowiedzi na tę kasację, prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

W toku postępowania kasacyjnego obrońca złożył pismo procesowe zawierające sygnalizację możliwości wystąpienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt. 2 k.p.k. wynikającej z udziału w składzie orzekającym Sądu Okręgowego w Krakowie SSO D. S.

Na rozprawie kasacyjnej Przewodniczący przedstawił dokumenty związane z tzw. testem niezawisłości i bezstronności sędziego dotyczące SSO D. S. Po

ujawnieniu tych dokumentów obrońca i prokurator Prokuratury Krajowej wnieśli o stwierdzenie, że doszło do naruszenia art. 439 § 1 pkt. 2 k.p.k. w związku z udziałem w składzie orzekającym Sądu Okręgowego w Krakowie SSO D. S.

Sąd Najwyższy stwierdził, co następuje.

Wniesiona kasacja, okazała się o tyle skuteczna, że spowodowała wydanie orzeczenia o charakterze kasatoryjnym. Wynikało to ze stwierdzenia przez Sąd Najwyższy wystąpienia na etapie postępowania przed Sądem drugiej instancji uchybienia stanowiącego bezwzględną przyczynę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Ustalenie to prowadziło do konieczności uchylenia zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść orzeczenia w stosunku do W. T., a na podstawie art. 435 k.p.k. również co do K. B. oraz R. C. W tej sytuacji oczywiste jest, że z uwagi na skutek wskazany w art. 439 § 1 *in principio* k.p.k. zbyteczne było odnoszenie się przez Sąd Najwyższy do zarzutu wskazanego w kasacji obrońcy W. T. (art. 436 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.).

W sprawie bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. wystąpiła z uwagi na fakt brania udziału w składzie Sądu odwoławczego sędziego D. S.

Dalsze rozważania rozpocząć trzeba od przypomnienia, że w uchwale trzech Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/2020, stwierdzono, że: „Nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności”. Uchwała ta z chwilą jej podjęcia uzyskała moc zasady prawnej i wiąże każdy skład Sądu Najwyższego, dopóty nie nastąpi odstępnie od niej w trybie art. 88 ust. 2

ustawy o Sądzie Najwyższym (tj. Dz. U. z 2024 r., poz. 622). Wielokrotnie już w orzecznictwie Sądu Najwyższego podnoszono, że pomimo wydania przez Trybunał Konstytucyjny wyroku w sprawie U 2/20, powyższa uchwała jest dalej wiążąca (zob. np. uchwały SN z dnia: 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22, czy z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22).

W orzecznictwie trafnie przyjmuje się, że Krajowa Rada Sądownictwa, której skład ukształtowany został przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3) nie jest tym organem, o którym mowa w art. 186 ust. 1 Konstytucji, a zatem nie może skutecznie i w zgodzie z Konstytucją wypełniać roli wskazanej w art. 179 Konstytucji (zob. np. uchwały: trzech połączonych Izb SN z dnia 23 stycznia 2020 r. oraz z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22). Podzielić należy zapatrywania wyrażane w orzecznictwie Sądu Najwyższego, że od dnia 17 stycznia 2018 r. proces powoływania sędziów jest procesem wadliwym, gdyż bierze w nim udział organ wybrany w sposób niezgodny z Konstytucją, czego efektem jest obalenie funkcjonującego dotąd *in gremio* i *a priori* domniemania niezawisłości i bezstronności sędziego (np. uchwała SN z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22), co musi skutkować dokonywaniem ocen w płaszczyźnie bezstronności i niezawisłości (niezależności) sędziego, który awans zawdzięcza wnioskowi organu, który nie jest już organem strzegącym niezależności i niezawisłości sędziów.

W tym kontekście dostrzec trzeba, że potrzeba dokonywania oceny w omawianej płaszczyźnie wynika również z orzecznictwa organów międzynarodowych, zaś tzw. procedura testowa wypracowana przez ETPC w sprawie *Guðmundur Andri Ástráðsson* przeciwko Islandii, kolejno była stosowana w sprawach przeciwko Polsce (wyroki w sprawach: Reczkowicz, Dolińska-Ficek i Ozimek, czy Advance Pharma sp. z o.o.) z uwagi na okoliczność, że proces powoływania sędziów jest dotknięty wyżej wskazaną wadą ustrojową. W taki sam sposób kwestia testu niezależności i bezstronności ujmowana jest w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (zob. np. wyroki SN: z dnia 26 lipca 2022 r., III KK 404/21 czy z dnia 17 maja 2023 r., V KK 17/23).

Analizowany tu problem niezależności i składów sądów z udziałem osób przedstawionych do powołania na stanowisko sędziego przez kwestionowaną

Krajową Radę Sądownictwa ma charakter systemowy. Zagadnienie to nabiera szczególnego wymiaru w odniesieniu do tych sędziów, którzy nie tylko uczestniczyli w wadliwej procedurze przed niekonstytucyjnym organem, jakim jest wspomniana Rada, ale ponadto przyjmowali stanowiska z rąk Ministra Sprawiedliwości-Prokuratora Generalnego i swoimi działaniami w pełnym zakresie popierali te wszelkie decyzje lub zmiany, które następnie były jednoznacznie uznawane przez trybunały międzynarodowe za naruszające gwarancje prawa do niezależnego sądu ustanowionego ustawą, zwłaszcza, gdy było to powiązane z nietypowo szybkim awansem do sądów wyższych szczebli lub na stanowiska funkcyjne.

W świetle powyższych zapatrywań podkreślić trzeba, że każdemu przysługuje prawo do rozpoznania jego sprawy przez niezawisły i bezstronny sąd, ustanowiony zgodnie z ustawą, a standard tej niezawisłości i bezstronności sądu, jako element prawa do sądu ustanowionego ustawą, wyrażonego w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 6 ust. 1 EKPC oraz art. 47 Karty Praw Podstawowych, musi być rozumiany jako niezawisłość i bezstronność członków składu orzekającego. Respektując zatem treść przywołanych orzeczeń dokonać należy oceny tych wszystkich okoliczności, które są istotne w kontekście tzw. testu niezależności i bezstronności sędziego. Istotą powyższego testu jest właśnie zapewnienie stronie prawa do rozpoznania jej sprawy przez sąd niezależny i bezstronny, zwłaszcza w sytuacji, gdy strona – jak w rozpatrywanej sprawie – sygnalizuje zastrzeżenia w omawianym zakresie.

Przebieg kariery zawodowej sędziego D. S. był już przedmiotem analizy dokonanej przez Sąd Najwyższy w sprawach o sygn. akt: III KK 212/23 oraz III KK 501/23. Szczegółowej oceny realizacji standardu bezstronności i niezawisłości w odniesieniu do tego sędziego dokonał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 27 marca 2024 r., sygn. akt III KK 501/23. Ustalenia tam zawarte Sąd Najwyższy w składzie niniejszym przyjmuje za własne, co zwalnia go z obowiązku szczegółowej ich prezentacji. Zasadne jest wskazanie na najważniejsze ustalenia:

1. w dniu 23 lutego 2021 r. ówczesna Prezes Sądu Okręgowego w Krakowie D. P. podjęła decyzję o powołaniu sędziego Sądu Rejonowego dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie D. S. do pełnienia funkcji wizytatora do spraw karnych w tym Sądzie Okręgowym;

2. w dniu 2 marca 2021 r. ówczesna Prezes Sądu Okręgowego w Krakowie D. P. wystąpiła do Ministra Sprawiedliwości Z. Z. o delegowanie wymienionego sędziego do pełnienia obowiązków sędziego Sądu Okręgowego w Krakowie od dnia 28 marca 2021 r. do dnia 27 marca 2022 r. w efekcie czego Minister Sprawiedliwości Z. Z. delegował sędziego D. S. do pełnienia obowiązków sędziego w Sądzie Okręgowym w Krakowie na okres od dnia 1 kwietnia 2021 r. do dnia 27 marca 2022 r.;

3. sędzia Sądu Rejonowego D. S. jako sędzia delegowany do Sądu Okręgowego w Krakowie dokonał oceny kwalifikacji kandydatów na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego w Krakowie w odniesieniu do: SSR dla Krakowa – Nowej Huty B. M., SSR w Bydgoszczy J. D., adw. A. P., SSR w Gryficach Ł. F., SSR w Jaworznie E. Ł., adw. O. M. oraz referendarza sądowego A. S. na stanowisko sędziego Sądu Rejonowego dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie;

4. w 2021 r. sędzia D. S. zgłosił swoją kandydaturę na wolne stanowisko sędziowskie w Sądzie Okręgowym w Krakowie;

5. w postępowaniu przed Krajową Radą Sądownictwa w składzie określonym ustawą o KRS z 2017 r., sędzia D. S. – będąc jedynym kandydatem na wolne stanowisko sędziego sądu okręgowego w Sądzie Okręgowym w Krakowie (ogłoszone w M. P. z 2021 r., poz. 27) – otrzymał poparcie Zespołu członków KRS (3 głosy „za”, przy braku głosów „przeciw” i „wstrzymujących się”. Natomiast na posiedzeniu plenarnym Rada poparła jego kandydaturę 16 głosami „za”, nie oddając głosów „przeciw” ani „wstrzymujących się”;

6. uchwałą Krajowej Rady Sądownictwa Nr [...] z dnia 14 lipca 2021 r. Rada przedstawiła Prezydentowi RP wniosek o powołanie sędziego D. S. do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu okręgowego w Sądzie Okręgowym w Krakowie, zaś postanowieniem z dnia 22 października 2021 r. Prezydent RP powołał z dniem 20 października 2021 r. D. S. do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Okręgowego w Krakowie;

7. Minister Sprawiedliwości powoływał sędziego D. S. na członka komisji konkursowych i egzaminacyjnych: na aplikację sędziowską i prokuratorską (2021 r.), do przeprowadzenia egzaminu sędziowskiego (2022 r.), do przeprowadzenia

egzaminu adwokackiego (2022); do przeprowadzenia konkursu na aplikację uzupełniającą sędziowską (2022 r.);

8. w latach 2022 – 2023 sędzia D. S. prowadził zajęcia dydaktyczne w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, w tym uzyskując zgodę B. M. m.in. wówczas, gdy ten ostatni pełnił tę funkcję jako delegowany sędzia Sądu Rejonowego, jak i jako sędzia Sądu Okręgowego, dla którego zresztą sędzia D. S. sporządzał (jako wizytator, sędzia delegowany do Sądu Okręgowego w Krakowie) opinię kwalifikacyjną przy ubieganiu się przez B. M. o objęcie urzędu sędziego sądu okręgowego;

9. już po upływie niewiele ponad roku od powołania na stanowisko sędziego sądu okręgowego, w dniu 3 kwietnia 2023 r., sędzia D. S. zgłosił swoją kandydaturę na wolne stanowisko sędziowskie w Sądzie Apelacyjnym w Krakowie; uzyskał jednak negatywną ocenę sędziego wizytatora w zakresie przydatności do orzekania w wydziale karnym sądu apelacyjnego ze względu na brak doświadczenia oraz przygotowania, skoro orzekał w sądzie okręgowym jedynie w połowie obciążenia sprawami i to przez krótki czas, a także negatywnie zweryfikowano wystawione przez sędziego D. S. jako wizytatora opinie w procedurach awansowych;

10. w 2022 r. sędzia D. S. podpisał listy poparcia dla kandydatów na członków Krajowej Rady Sądownictwa w osobach: D. P., P. S., I. , K. C., K. M.

Mając na uwadze powyższe okoliczności podzielić należało stanowisko Sądu Najwyższego szczegółowo przedstawione w sprawie o sygn. akt III KK 501/23, że zintensyfikowanie kariery zawodowej sędziego D. S., które nastąpiło od roku 2021 r., wiąże się w sposób bezpośredni z jego akceptacją dla destrukcyjnych dla wymiaru sprawiedliwości działań prowadzonych już od roku 2017 z inicjatywy ówczesnego Ministra Sprawiedliwości Z. Z. Przyjąć należało, że sędzia D. S. w pełni zaakceptował tzw. „reformy” systemu prawnego w Polsce, i to w sytuacji, gdy w tym przedmiocie negatywne stanowisko zajął nie tylko Sąd Najwyższy, lecz również organy międzynarodowe działające na mocy umów międzynarodowych ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską.

Zaakcentować trzeba w szczególności, że sędzia D. S. udzielił poparcia aż pięciu kandydatom na członków Krajowej Rady Sądownictwa w procedurze wszczętej obwieszczeniem Marszałka Sejmu RP z dnia 2 grudnia 2021 r. Działo się

to już w realiach prawnych, gdy wiadomo było, że działalność Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej przepisami ustawy o KRS z 2017 r., narusza wiążące Polskę prawo międzynarodowe. Niekonstytucyjny sposób dokonanych zmian w tej Radzie wprowadzonych ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. był przy tym powszechnie krytykowany w środowisku sędziowskim, m.in. z uwagi na podporządkowanie Rady politykom. W obliczu ówczesnego bojkotu środowiska sędziowskiego co do zgłaszania się i popierania kandydatów do Rady, sędzia D. S. poparł kandydaturę wskazanych sędziów. Taka postawa stanowi także wyraz poparcia niekonstytucyjnych zmian w sądownictwie powszechnym, a wskazany powyżej przebieg kariery zawodowej jest potwierdzeniem tej postawy i wykorzystania zmian w sądownictwie dla uzyskiwania funkcji i awansów zawodowych.

Wszystkie wskazane okoliczności w ocenie Sądu Najwyższego rzutują negatywnie na ocenę postawy D. S. jako sędziego. W konsekwencji prowadzi to do wniosku, że skład Sądu Okręgowego w Krakowie z udziałem tego sędziego nie dawał gwarancji sądu niezależnego i bezstronnego, a więc realizującego standard określony w Konstytucji RP (art. 45 ust. 1), jak i w KPP (art. 47), czy w EKPC (art. 6 ust. 1).

Procedując ponownie, Sąd Okręgowy w Krakowie podejmie czynności pozwalające na uniknięcie uchybienia z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Sąd ten uwzględni nadto treść art. 538 k.p.k., w tym, że w razie uchylenia prawomocnego wyroku orzekającego karę z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, w wypadku ponownego orzeczenia kary z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, na poczet okresu próby zalicza się okres próby, który upłynął od uprawomocnienia się wyroku do daty jego uchylenia (§ 3).

Z tych wszystkich względów orzeczono jak w wyroku.

Andrzej Stępka Dariusz Świecki Małgorzata Wąsek-Wiaderek

[J.I.]

[ms]